

КОМЕНТАР

А без голия ентусиазъм?

Виктор ИГНАТОВ

„Лудите, лудите - те да са живи“, пише дядо Вазов.

За съжаление май на „лудите“ останала да се крепи родният спорт. Двумиллионна София е изправена пред мрачната перспектива да загуби и последните си професионални отбори по баскетбол и волейбол. Спортове, в които бяхме европейски и световен законодател. Не толкова отдавна.

Сега само заради усилията на странни птици като Тити Папазов и Сашо Попов в столичните зали паркетът продължава да скърца. Нещо да се движи. При това не само се движи, но носи радост и успехи. Ето, онзи ден с голобради юноши баскетболният „Левски“ пречупи лидера „Лукойл“ за невероятен кеф на отдадената „синя“ агитка. Пари може да няма, но има воля и сърце. Това им стига на хората.

Тити може да е всякакъв, но поне се бори за каузата си. Може да преиграва, може и да му се смеят на сълзите. Но без голия ентусиазъм - неговия и на малцина като него, всички ще плачем на гроба на спорта.

Остро Влизане

Пол Робъртс, зам.-министър на финансите при администрацията на Роналд Рейгън, цитиран от сайта „Междугу разговори“:

Ако ебола и глобалното затопляне не унищожат човечеството, то глупостта на американските граждани и напъните на Вашингтон да управлява целия свят със сигурност ще ни довършат.

ПРЕДИ ГОДИНИ

1889 На Военното министерство е разрешено да купи първите картучици за Българската армия.

1892 В София се създава Народна драматическа трупa „Сълза и смях“, предшественик на театър „Иван Вазов“.

1908 В Плевен излиза бр. 1 на в. „Рудничар“ под редакцията на Тодор Луканов (дядо на Андрей Луканов и Йордан Йорданов. Краят на изданието идва с преврата на 9 юни 1923 г.

1953 Във Великобритания е позволена свободната продажба на сладкарски произведения. Това е стъпка в постепенно премахване на купонната система, въведена през 1940 г.

1989 Започва предавания френският Eurosport - най-големият спортен ТВ канал в Европа.

На 5 февруари

Пенсии и реформи

Има конюнктурни решения и дефицит на стратегическо мислене

И младите майки у нас не знаят как ще се пенсионира след време заради колебанията в реформата. Обществото е уморено от липсата на визия в чувствителната сфера.

Божидар ДАНЕВ*

Година стартира така, както завърши 2014-а - с непрекъснати и несистемни идеи за промени в осигурителните отношения.

В края на 2014 г. без дебати и екстремни срокове бяха приети промените в Кодекса за социално осигуряване (КСО), които крият сериозни рискове за стабилността на втория пенсионноосигурителен стълб и по тази причина имат негативен обществен отзвук.

Добра новина е, че управляващите показват нов стил, като преоцениха своите намерения и преди дни представиха нов проект за промени на спорните текстове в КСО. На първо четене този проектозакон може да бъде подкрепен, тъй като тушира дефектите на предшественика си и в голяма степен балансира интересите на участниците в осигурителния пазар. Отворен остава въпросът защо изобщо се стигна до промени на промените и как това спомага за реформирането и доверието към пенсионната ни система.

В началото на 2015 г. в допълнение към дискусиите за промените в социалното осигуряване се появи темата за увеличението на осигурителните вноски. Този дебат не е нов - той периодично

*Авторът е изпълнителен председател на Българската стопанска камара.

се появява в публичното пространство, особено в периоди на криза. Очевидно най-лесното решение от гледна точка на държавата е отговорността за преодоляването на кризата да бъде прехвърлена върху бизнеса и населението чрез увеличаване на данъчноосигурителната тежест. Стои обаче въпросът за отговорността на държавата за провеждането на реформи, чрез които да се осигури ефективно разходване на обществените средства. Вместо това непрекъснато се предлагат и/или налагат решения „на парче“, които по никакъв начин не допринасят за цялостното преодоляване на натрупаните в годините проблеми. В допълнение

държавата методично бяга

от изпълнение на поети ангажменти. Примерите за това са много, но ще спомена само няколко:

- ✓ приетото като временно (само за 2010 г.), а станало постоянно поемане от работодателя на първите три дни болнични;
- ✓ несъстоятелното се отпадане от 1 януари т.г. на тавана на пенсиите;
- ✓ неосъществено изравняване на осигурителните плащания между работник и работодател в съотношение 50:50;
- ✓ обещанието на настоящото правителство да не се променя фискалната тежест, а на този фон се появява идеята за увеличаване на осигурителните вноски и вдигане на тавана на максимално облагаемия доход.

Приходите на държавата от данъци, осигуровки, акцизи, такси и др. плащания формират общото фискално пространство на страната. То има лимитиран обхват и е съобразено с балансите на страната и с разходите за административно обслужване, за образование, здравеопазване, опазване на сигурността и обществен ред, свързано е с покупателната способност на населението, с възможностите за инвестиции (вкл. за разкриване на работни места) и т. н., и т. н.

Промяната в пропорциите не е проблем. Например в страни като Швеция, Дания и др. разходите за пенсии се осигуряват изцяло от данъчни постъпления, а не от осигурителни вноски, но това е въпрос на организация на фиска. В този смисъл нищо опасно и тревожно няма в това държавата да покрива социалните и пенсионните плащания от данъчни, а не от осигурителни приходи.

Проблем е, когато се пристъпва към разширяване на лимитираното в определени граници фискално пространство, гарантиращо балансираното развитие на обществото. Преди подобно действие е необходимо то да бъде обсъдено с всички заинтересовани страни, но по-важното е, че трябва да се предшества от задълбочен и внимателен анализ за това къде и как ще резултира една такава промяна. Неизбежно е разширяването да се отрази на всяка една обществено-икономическа сфера и предварително трябва да е ясно в какво ще се изразява това отражение.

Стабилизирането на осигурителна-

На парче

та система не може да бъде постигнато чрез механично увеличение на приходите. Преди да се вземе решение за изменение на осигурителните вноски или вдигане на тавана на облагаемия доход с цел подобряване на балансите в бюджета на НОИ, необходимо е да се извършат саниращи действия, включително:

1 Да се разделят плащанията за социално осигуряване от тези за социално подпомагане (социални пенсии, инвалидни пенсии за лица в нетрудоспособна възраст, вдовишки добавки и др.), което не е несвързано с осигурителния принос на лицата. Социалното подпомагане следва да е изцяло за сметка на трансфера от републиканския бюджет. Демаркацията между осигурителните и социалните плащания е от ключово решение за оздравяване на пенсионната система.

2 Пенсията за инвалидност да се реструктурират, като от социалното осигуряване се поемат разходите само за лицата в трудоспособна възраст, а всички останали да са част от социалното подпомагане.

3 Да се отделят в самостоятелен фонд пенсионните плащания на служителите в МВР, МО и МП (чл.69 от КСО), да се преразгледат категоризацията им за пенсиониране, приходната и разходната част на фонда и задълженията на държавата.

4 Да се изгради система за строг контрол върху издаването на болнични листове и на решения за намалена трудоспособност (т.нар. ТЕЛК).

Единственото конструктивно решение в рамките на балансираното фискално пространство е в намалението на разходите и реализирането на реформи в обществените системи, вкл. в администрацията.

Задушаването на бизнеса

с допълнителни плащания, дори с минимален процент, няма да доведе до нищо добро и със сигурност ще се отрази на инвестиционната активност, на размера на сивата икономика, на увеличаване на помощите за безработни и т.н. Управляващите трябва да си дават сметка, че без инвестиции няма да има работни места, няма да има данъкоплатци, които да пълнят бюджета с данъците и осигуровките си, за да издържа непрекъснато увеличаващата се администрация. В Холандия например има 7 министерства, а у нас са 17, включително си имаме четирима вицепремиери. Любопитен факт е, че в Търновската конституция изрично е бил записан броят на министерствата (първоначално те са били 6, а след промяна в конституцията през 1911 г. стават 10). За едно столетие само броят на министерствата се увеличава със 170 на сто (т.е. почти двойно) при ръст на населението с 50 на сто. Това е още един пример за неефективността на администрацията, особено като отчетем броя на зам.-министрите и на заетите в тези институции. Тъжно е. Непрекъснато растяща и задущаваща администрация, генератор на нестихваща корупция, при това издържа на от нашите данъци и осигуровки.

Въпросът „за“ или „против“ увеличението на осигурителната тежест трябва да се разглежда системно, а не на парче. Преди да се дискутира, а още по-малко да се реализира увеличение на вноските, първо трябва да се запушат пробой-

ните в социалните системи (пенсионна и здравна), през които изтича огромен финансов ресурс. Докато системите не бъдат санирани, е повече от неразумно и неадекватно да се пристъпва към увеличаване на фискалната тежест върху бизнеса и населението. Противното би било безрезултатно наливане на обществени средства в пясъка. Нещо повече, това ще нанесе допълнителен удар върху осигурителните приходи, основно по линията на укриването на плащания.

Доверието на гражданите

към осигурителната система ерозира прогресивно и те все по-активно бягат от нея. Огромно принос за тези процеси има колебливостта в поведението на управляващия през последните 15 години елит и безпринципното му поддаване на лобистки натиск. Поредна стъпка в тази посока бяха и последните промени в КСО, които създадоха ново усещане за несигурност в дългосрочен план. Вместо да работи за възстановяване на доверието на осигурените, държавата се опитва да попълва финансовия си дефицит чрез допълнително ерозиране на това доверие.

Обществото ни е уморено от непрекъснати идеи за промени в осигурителните отношения и липсата на ясна и дългосрочна визия за реформите в тази толкова чувствителна сфера. Свидетели сме на множество конюнктурни решения и обещания и на тотален дефицит на стратегическо мислене. Докато тези управленски традиции не се променят, не можем да очакваме реално и осезаемо стабилизиране на пенсионната ни система. От друга страна, без дългосрочна стабилизация и прогнозируемост на пенсионната система не може да има трайно доверие към политическия елит. □

ГЛЕДНА ТОЧКА

Прозрачност по български

Д-р Горан БЛАГОЕВ

На 9 февруари девет кандидати ще се състезават за поста председател на Държавната агенция за българите в чужбина (ДАБЧ). За първи път в четвъртвековната история на институцията шефът ѝ ще се назначава с конкурс. Поискаха го българските общности зад граница и кабинетът се съобрази с тях. Сънародниците ни обаче отново са разбунени.

Ресорният вицепремиер Меглена Кунева обяви конкурса за председателския пост като публичен. Но публичността се изразява единствено в предварителното публикуване на концепциите на кандидатите и изпитването им от комисия, назначена от Кунева. Конкурс при закрити врати. Едва постфактум ще станат известни стенографските протоколи.

С писма до премиера Бойко Борисов и до Меглена Кунева 19 обществени съвета на българи от Европа, САЩ, Канада и Австралия изразиха резерви, че конкурсът ще е прозрачен. Те настояват в комисията да има не само чиновници от министерствата, но също техни представители и български общественици, ако не са държавни служители.

Кунева контрира, че включване на българи от чужбина ще провокира въпроса за тяхната легитимност. Много е трудно да бъде осигурена консенсусна представителност на сънародниците ни в комисията, по-неже са пръснати на шест континента, а някои от организациите им чес-

то си съперничат.

Все пак правителството можеше да избегне конфуза, като приеме другото предложение - след комисията сънародниците ни също директно да задават въпроси на кандидатите - на място или онлайн от чужбина. Нали ДАБЧ е създадена именно за задграничните българи?! От ведомството на Кунева обаче им предоставиха единствено имейл, на който да изпращат питанията си към кандидатите предварително. Но няма гаранция дали въпросите няма да бъдат селектирани тенденциозно.

Публичността се оказва абстракция - създава се усещането, че правителството държи българите в чужбина на дистанция от конкурса. Защо?

Нашите сънародници се опасават, че с председателския пост на ДАБЧ отново ще бъде възмезден някой от коалиционните партньори в кабинета - този път официално: „За българите в чужбина е неприемлива възможността...

да се изтъргува председателското място в ДАБЧ в замяна на подкрепа за правителството от определени политически сили.“

Един от кандидатите е съосновател на Протестна мрежа, а поне зад трима стоят парламентарни сили. Ерго - конкурсът може да се изроди в партийен аукцион. Ако се случи, правителството трудно ще убеди задграничните българи, че не ги възприема единствено като параван, зад който да настани поредната партийна креатура на синекурна длъжност.

Девет са кандидатите за председател на агенцията за българите в чужбина

